

Analiza programov izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov in občinskih redarjev

Tomaž Čas, Dejan Krajger

Povzetek:

Namen prispevka:

Namen prispevka je podrobno predstaviti primerjavo programov izpopolnjevanja in usposabljanja za poklic varnostnika in občinskega redarja. Ob tem pa je bil v ospredju namen, da se ugotovi predvsem to, koliko časa je namenjeno za izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnikov za opravljanje svojih dejavnosti in koliko časa za izpopolnjevanje in usposabljanje občinskih redarjev.

Metodologija:

Za naveden prispevek se je uporabila primerjalna in deskriptivna metoda s študijem domače in tuje literature in predvsem zakonov in drugih predpisov, ki urejajo izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnikov in občinskih redarjev. Zelo temeljito pa so bili pregledani in analizirani programi izpopolnjevanja in usposabljanja za varnostnike in občinske redarje.

Ugotovitve:

Z analizo predpisov o opravilih in nalogah varnostnikov ter občinskih redarjev je bilo ugotovljeno, da so pooblastila, pravice in dolžnosti varnostnikov ter občinskih redarjev dokaj podobne, programi izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov ter občinskih redarjev pa so glede na čas izvajanja nesorazmerni, saj programi izpopolnjevanja in usposabljanja občinskih redarjev trajajo časovno skoraj deset krat več, kot za varnostnike.

Praktična uporabnost:

Predstavljene ugotovitve so zelo pomembne za nadaljnje odločitve o obsegu in vsebinah izpopolnjevanja in usposabljanja za varnostnike, glede na njihove naloge in opravila, ki jih opravljajo.

Izvirnost in pomembnost prispevka:

Analiza predpisov o opravilih in nalogah varnostnikov v primerjavi z občinskimi redarji ter analiza programov izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov in občinskih redarjev je prva analiza v Republiki Sloveniji, katera opozarja na neskladja, ki obstajajo na področju izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov oziroma občinskih redarjev, glede na pravice in dolžnosti, ki jih imajo varnostniki oziroma občinski redarji.

Ključne besede: varnostnih, občinski redar, izpopolnjevanje in usposabljanje, programi izpopolnjevanja in usposabljanje, pravice in dolžnosti občinskih redarjev invarnostnikov.

1 UVOD

V Sloveniji se poleg zasebnih varnostnikov/varnostnic (v nadaljevanju: varnostniki) vedno bolj uveljavljajo tudi občinski redarji/redarke (v nadaljevanju: občinski redarji), ki pa so, za razliko od varnostnikov, prekrškovni organ. Določene naloge, ki jih je do sedaj opravljala zgolj policija, bodo prišle v pristojnost občinskih redarjev. Gre predvsem za nadzorovanje cestnega prometa, varovanje javnega premoženja ter vzdrževanje javnega reda in miru.

Ker pa pri obeh službah, pri varnostnikih in pri občinskih redarjih, obstaja možnost legitimne uporabe ukrepov oziroma pooblastil in ker nekatere izmed teh posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine, morajo varnostniki in občinski redarji še kako dobro poznati svoje dolžnosti, ki izhajajo iz teh ukrepov oziroma pooblastil. Tega pa se naučijo na izpopolnjevanju in strokovnem usposabljanju.

Namen prispevka je torej podrobno predstaviti primerjavo programov izpopolnjevanja in usposabljanja za poklic varnostnika in občinskega redarja. Ob tem pa je bil v ospredju namen, da se ugotovi predvsem to, koliko časa je namenjeno za izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnikov za opravljanje svojih dejavnosti in koliko časa za izpopolnjevanje in usposabljanje občinskih redarjev. Ugotovljeno je bilo, da so glede na pooblastila, pravice in dolžnosti varnostnikov ter občinskih redarjev, ki so si dokaj podobne, programi izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov ter občinskih redarjev glede na čas izvajanja nesorazmerni. Programi izpopolnjevanja in usposabljanja občinskih redarjev trajajo časovno skoraj deset krat več, kot za varnostnike. Predstavljene ugotovitve so zelo pomembne za nadaljnje odločitve o obsegu in vsebinah izpopolnjevanja in usposabljanja za varnostnike, glede na njihove naloge in opravila, ki jih opravljajo.

2 UKREPI IN POOBLASTILA

Ukrepi varnostnikov so podobni pooblastilom občinskih redarjev, s tem da so bolj omejeni, pri čemer je najpomembneje, da lahko varnostnik ukrepe izvaja le na varovanem območju, torej na območju, ki ga varuje (na primer v trgovini). Ukrepi in pooblastila se lahko uporabljajo le tako dolgo, kot je potrebno, da se opravi naloga, ki so jo varnostniki in občinski redarji dolžni opraviti (Čas, 2006).

2.1 Ukrepi varnostnikov

Pri opravljanju nalog zasebnega varovanja sme varnostnik v skladu s 43. členom Zakona o zasebnem varovanju izvajati naslednje ukrepe:

- **opozorilo;**
- **ugotavljanje istovetnosti;**
- **površinski pregled vrhnjih oblačil, notranjosti vozila in prtljage;**
- **preprečitev vstopa oziroma izstopa z varovanega območja;**
- **zahtevek, da oseba preneha z ogrožanjem ali da zapusti varovano območje;**
- **zadržanje osebe, ki je bila zalotena pri kaznivem dejanju;**
- **uporaba sredstev za vklepanje;**
- **uporaba fizične sile;**

- uporaba video nadzornih sistemov in vodenje evidence obiskovalcev varovanega območja.

2.2 Pooblastila občinskih redarjev

Pooblastila občinskih redarjev so zapisana v 10. členu Zakona o občinskem redarstvu.

Občinski redar ima pri opravljanju nalog naslednja pooblastila:

- opozorilo;
- ustna odredba;
- ugotavljanje istovetnosti;
- varnostni pregled osebe;
- zaseg predmetov;
- zadržanje storilca prekrška in kaznivega dejanja;
- uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje ter uporaba plinskega razpršilca (v nadaljevanju: prisilna sredstva).

Za izvajanje pooblastil **opozorila, varnostnega pregleda, zasega predmetov in uporabe prisilnih sredstev** se uporabljajo določbe Zakona o policiji in podzakonskih predpisov, ki urejajo načela in način uporabe istovrstnih pooblastil policistov.

3 IZPOPOLNJEVANJE

Preden začnejo varnostniki in občinski redarji opravljati svoje delo, se morajo udeležiti obveznega osnovnega strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ter opraviti preizkus znanja. Eden izmed pogojev za udeležbo na strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju za občinske redarje v skladu s Pravilnikom o pogojih za opravljanje nalog občinskega redarja je najmanj srednja splošna ali srednja strokovna izobrazba. Tega pogoja kandidatom za varnostnike ni potrebno izpolnjevati.

Celotno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje za pridobitev NPK varnostnik obsega 40 ur teoretičnega in praktičnega usposabljanja. O količinskem obsegu strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja občinskih redarjev govori 4. člen Pravilnika o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja občinskih redarjev: »Program osnovnega strokovnega usposabljanja občinskih redarjev obsega 370 ur teoretičnega in praktičnega usposabljanja.«

3.1 Vsebina strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja za pridobitev NPK varnostnik

- Samoobrambne veščine (16 ur)
- Uvod v zasebno varovanje (1 ura)
- Osnove kazenskega prava (2 uri)
- Človekove pravice in temeljne svoboščine (1 ura)
- Metodika dela varnostnikov (2 uri)
- Osnove požarnega varstva (2 uri)
- Osnove varstva pri delu (1 ura)

- Osnove sistemov tehničnega varovanja (2 uri)
- Ukrepi in dolžnosti varnostnikov (4 ure)
- Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov (1 ura)
- Praktično usposabljanje v zasebnovarnostni družbi (8 ur)

3.2 Vsebina strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja občinskih redarjev

- Organizacija, delovanje in oprema občinskega redarstva (30 ur)
- Postopki o prekrških in javni red (70 ur)
- Varnost cestnega prometa (50 ur)
- Kazniva dejanja in dogodki (10 ur)
- Pooblastila, praktični postopki in veščine (100 ur; 50 ur je namenjeno pooblastilom in praktičnim postopkom, 50 ur pa veščinam)
- Informatika in telekomunikacije (10 ur)
- Socialne veščine (60 ur)
- Praktično usposabljanje – integrirane vaje (40 ur)

4 PRIMERJAVA

Sledi primerjava programa strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja za varnostnike in občinske redarje ter primerjava ukrepov ter pooblastil, za uporabo katerih se varnostniki in občinski redarji usposobijo na strokovnem usposabljanju in izpopolnjevanju.

Ukrepe in pooblastila bi lahko po podobnosti razdelili v pet oziroma šest sklopov, in sicer:

- opozorilo;
- ugotavljanje istovetnosti;
- površinski pregled oblačil in pregled vozila oziroma varnostni pregled;
- zadržanje;
- uporaba sredstev za vklepanje oziroma prisilnih sredstev; in uporaba fizične sile.

Poleg naštetih ukrepov in pooblastil lahko varnostniki in občinski redarji uporabljajo še ukrepe in pooblastila, ki zanje niso skupni.

Ukrepi varnostnikov:

- uporaba video nadzornih sistemov;
- zahtevek za prenehanje ogrožanja;
- preprečitev vstopa ali izstopa.

Pooblastila občinskih redarjev:

- zaseg predmetov,
- ustna odredba.

Strokovna področja izpopolnjevanja varnostnikov in občinskih redarjev pa bi lahko po vsebinski podobnosti razdelili sledeče:

- Samoobramba

- Organizacija dela
- Kazensko pravo
- Ukrepi in pooblastila
- Informatika
- Socialne veščine
- Praktično usposabljanje
- Osnove požarnega varstva
- Osnove varstva pri delu

Poleg izpopolnjevanja s teh strokovnih področij imajo občinski redarji izpopolnjevanje še iz prekrškov in varnosti cestnega prometa. Osnove požarnega varstva in varstva pri delu občinski redarji spoznajo v okviru strokovnega področja organizacije dela. Za razliko od varnostnikov, občinski redarji nimajo posebnega strokovnega področja namenjenega človekovim pravicam.

Kandidati uporabijo znanje za izvajanje ukrepov oziroma pooblastil, ki ga pridobijo iz posameznih sklopov strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Za nazoren prikaz razmerja med usposabljanjem in izpopolnjevanjem varnostnikov ter občinskih redarjev sledi časovna primerjava strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja iz posameznih tematik oziroma sklopov.

Pogledali si bomo, koliko ur izpopolnjevanja imajo na voljo varnostniki (v okviru 40-urnega izpopolnjevanja) in koliko občinski redarji (v okviru 370-urnega izpopolnjevanja), da usvojijo znanja s posameznih področij, katerih vedenje je pomembno za kvalitetno in strokovno izvedbo določenega ukrepa oziroma pooblastila. Povedano z drugimi besedami: pogledali bomo, koliko časa je namenjenega vsebinam strokovnih področij, katerih znanje je potrebno za izvedbo oziroma izvajanje določenega ukrepa ali pooblastila. ¹

4.1 Skupni ukrepi in pooblastila

4.1.1 Opozorilo

Tabela 1: Tabela prikazuje strokovna področja, ki jih morajo kandidati usvojiti za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »opozorilo«.

UKREP/POOBLASTILO: OPOZORILO		
Kandidat	Tema izpopolnjevanja	Št. ur
Varnostnik	Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov	1
	Ukrepi varnostnikov	4
	Metodika dela varnostnikov	2
	SKUPAJ	7
Občinski redar	Socialne veščine	60
	Pooblastila, praktični postopki in veščine	50
	SKUPAJ	110

¹ Primer: Za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »opozorilo« mora varnostnik usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki skupno obsegajo 7 ur izpopolnjevanja. Občinski redar pa mora usvojiti znanje z dveh strokovnih področij, ki jima Program za strokovno usposabljanje občinskih redarjev namenja skupno 110 ur izpopolnjevanja.

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **7 ur**. Ta strokovna področja so:

- **Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov**

Lepo vedenje ni zgolj zbir formalnih kretenj, fraz, narejenih nasmehov, prisiljene vljudnosti in prijaznosti. S kulturnim vedenjem, priljudnostjo in prijaznostjo se da izogniti nesporazumom (Šircelj, 1992). Kandidati se naučijo ustrezne komunikacije in profesionalnega bontona varnostnika, ki ju potrebujejo pri izrekanju opozorila. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Ukrepi varnostnika**

Spoznajo bistvo izrekanja opozorila kot ukrepa zasebnega varnostnika. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

- **Metodika dela varnostnikov**

Spoznajo temeljna načela, ki jih morajo upoštevati pri izrekanju opozorila. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja.

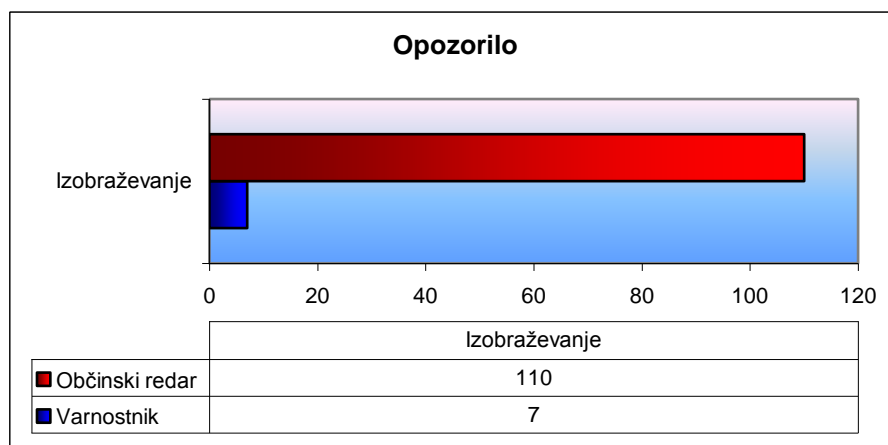
Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje z dveh strokovnih področij, ki obsegata skupaj **110 ur**. Ta strokovna področja so:

- **Socialne veščine**

Občinski redarji morajo, podobno kot varnostniki, usvojiti znanje ustrezne komunikacije in profesionalnega obnašanja. Seznanijo se z značilnostmi komunikacijske situacije ter tudi z veščinami dobrega poslušanja in pripovedovanja. Seznanijo pa se tudi z neverbalno komunikacijo, ki obsega govornico telesa (držo, pogled, mimiko, kretnje), čas in prostor, otip in vonj (Možina, Tavčar, Kneževič, 1995). Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Cilj, ki se nanaša na opozorilo, je, da občinski redarji poznajo okoliščine in ravnanja, kjer morajo uporabiti opozorilo, in da znajo opozoriti osebo po Zakonu o policiji. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 50 ur izpopolnjevanja.

Slika 1: Graf prikazuje razmerje med izpopolnjevanjem kandidatov za varnostnike in občinske redarje za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »opozorilo«.

4.1.2 Ugotavljanje istovetnosti

Tabela 2: Tabela prikazuje strokovna področja, ki jih morajo kandidati usvojiti za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »ugotavljanje istovetnosti«.

UKREP/POOBLASTILO: UGOTAVLJANJE ISTOVETNOSTI		
Kandidat	Tema izpopolnjevanja	Št. ur
Varnostnik	Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov	1
	Ukrepi varnostnikov	4
	SKUPAJ	5
Občinski redar	Socialne veščine	60
	Postopki o prekrških in javni red	70
	Kazniva dejanja in dogodki	10
	Pooblastila, praktični postopki in veščine	50
	SKUPAJ	190

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje z dveh strokovnih področij, ki obsegata skupaj **5 ur**. Ti strokovni področji sta:

- **Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov**

Komunikacija je pomembna pri ugotavljanju istovetnosti, saj morajo biti varnostniki pri tem profesionalni, predvsem pa vljudni. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Ukrepi varnostnikov**

Spoznajo načine in pogoje, pod katerimi sme ugotavljati istovetnost osebe. Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje s štirih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **190 ur**. Ta področja so:

- **Socialne veščine**

Ob ugotavljanju istovetnosti osebe morajo biti tudi občinski redarji profesionalni in vljudni. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **Postopki o prekrških in javni red**

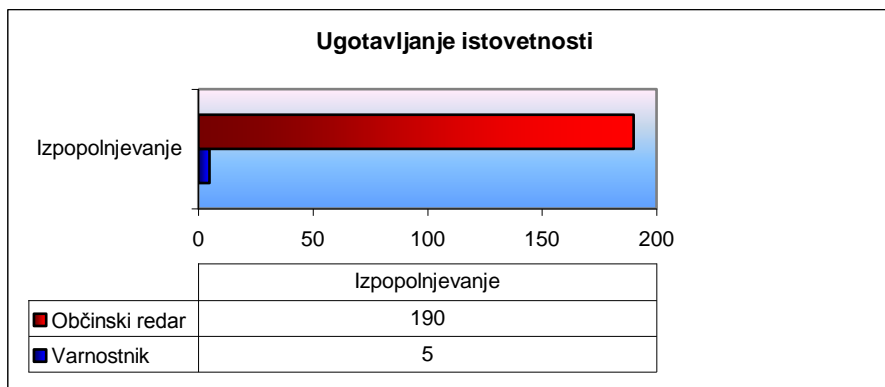
Ker občinski redarji ugotavljajo istovetnost osebe, ki izvršuje ali je izvršila prekršek, morajo vedeti, kaj se šteje za prekršek. To spoznajo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 70 ur izpopolnjevanja.

- **Kazniva dejanja in dogodki**

Ker občinski redarji ugotavljajo istovetnost osebe, ki izvršuje ali je izvršila kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, morajo vedeti, kaj se šteje za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. To spoznajo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 10 ur izpopolnjevanja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo ugotavljati istovetnost osebe. Za to imajo na voljo 50 ur izpopolnjevanja.

Slika 2: Graf prikazuje razmerje med izpopolnjevanjem kandidatov za varnostnike in občinske redarje za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »ugotavljanje istovetnosti«.

4.1.3 Površinski oziroma varnostni pregled oblačil in vozila

Tabela 3: Tabela prikazuje strokovna področja, ki jih morajo kandidati usvojiti za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »površinski/varnostni pregled«.

UKREP/POOBLASTILO: POVRŠINSKI/VARNOSTNI PREGLED		
Kandidat	Tema izpopolnjevanja	Št. ur
Varnostnik	Človekove pravice in temeljne svoboščine	1
	Metodika dela varnostnikov	2
	Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov	1
	Ukrepi varnostnikov	4
	Osnove kazenskega prava	2
	SKUPAJ	10
Občinski redar	Socialne veščine	60
	Kazniva dejanja in dogodki	10
	Pooblastila, praktični postopki in veščine	100
	SKUPAJ	170

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s petih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **10 ur**. Ta področja so:

- **Človekove pravice in temeljne svoboščine**

Varnostniki pri izvajanju ukrepov, kot je ukrep površinskega pregleda vrhnjih oblačil osebe in notranjosti vozila, ne smejo škodovati časti in dobremu imenu osebe, in je ne vznemirjajo po nepotrebem. Prav tako ne smejo prizadeti njihovega osebnega dostojanstva. To izhaja iz načela humanosti. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Metodika dela varnostnikov**

Kandidati se naučijo pravilnega postopka pri izvajanju tega ukrepa; torej kdaj, pod katerimi pogoji in na kakšen način smejo izvajati ta ukrep. Za to imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja.

- **Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov**

Ustrezna komunikacija je zelo pomembna, ker se od osebe ne sme zahtevati, da jo varnostnik pregleda, kajti oseba mora prej s tem soglašati. Za »pridobitev« soglasja pa je vsekakor potrebna ustrezna raven komunikacije. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Ukrepi varnostnikov**

Kandidati se, podobno kot pri strokovnem področju metodike dela varnostnikov, tudi tukaj, še bolj podrobno, seznanijo z načinom in pogoji izvajanja tega ukrepa. Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

- **Osnove kazenskega prava**

Ker se površinski pregled vrhnjih oblačil in vozila opravlja, kadar je to potrebno za varnost ljudi in premoženja, ki ga varuje, morajo varnostniki poznati osnove kazenskega prava. To je pomembno, če sumijo, da bi določena oseba lahko imela pri sebi predmet, ki ga je pridobila na varovanem območju s storitvijo kaznivega dejanja (npr. tatvina); da vedo, kaj kaznivo dejanje je. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja.

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **170 ur**. Ta področja so:

- **Socialne veščine**

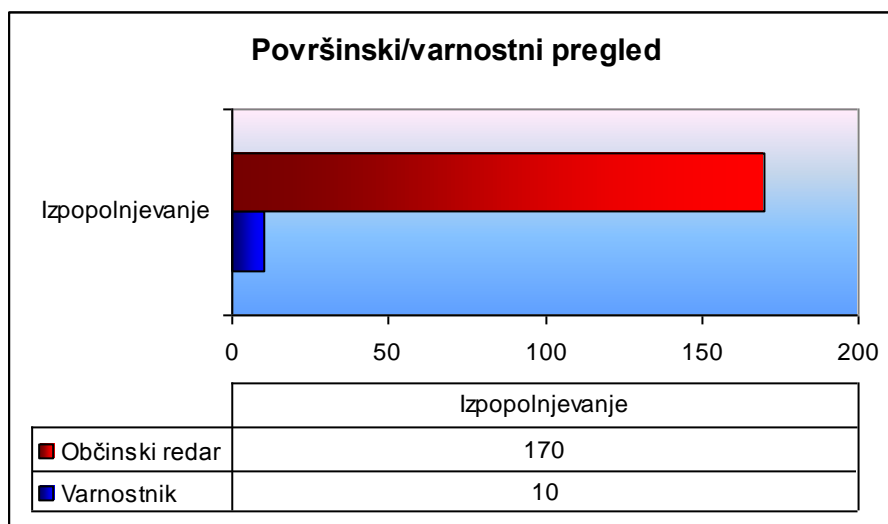
Pri izvajanju tega pooblastila je prav tako potrebna strokovna komunikacija in dajanje ustreznih, konkretnih ter jasnih navodil. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **Kazniva dejanja in dogodki**

Definira se pojem varnostni pregled, ki ni enak osebnemu pregledu. Pri varnostnem pregledu gre za pregled oblačil in notranjosti vozila zaradi nevarnih predmetov izključno zato, da se prepreči nevarnost samopoškodovanja ali napada. Pri varnostnem pregledu ne gre za iskanje predmetov, ki so nastali s storitvijo kaznivega dejanja. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 10 ur izpopolnjevanja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Kandidati spoznajo pogoje in način izvajanja pooblastila, ki izhaja iz Zakona o policiji. Poleg tega pa je, glede na to, da gre za iskanje nevarnih predmetov, potrebno tudi znanje veščin za samoobrambo, v primeru, da pride do napada. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 100 ur izpopolnjevanja.

Slika 3: Graf prikazuje razmerje med izpopolnjevanjem kandidatov za varnostnike in občinske redarje za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »površinski/varnostni pregled«.

4.1.4 Zadržanje

Tabela 4: Tabela prikazuje strokovna področja, ki jih morajo kandidati usvojiti za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »zadržanje«.

UKREP/POOBLASTILO: ZADRŽANJE		
Kandidat	Tema izpopolnjevanja	Št. ur
Varnostnik	Samoobrambne veščine	16
	Človekove pravice in temeljne svoboščine	1
	Metodika dela varnostnikov	2
	Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov	1
	Ukrepi varnostnikov	4
	Osnove kazenskega prava	2
	SKUPAJ	26
Občinski redar	Socialne veščine	60
	Kazniva dejanja in dogodki	10
	Postopki o prekrških in javni red	70
	Pooblastila, praktični postopki in veščine	100
	SKUPAJ	240

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s šestih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **26 ur**. Ta področja so:

- ***Samoobrambne veščine***

Ker je, v večini primerov, pri izvajanju ukrepa zadržanja potrebno uporabiti tudi fizično silo (predvsem v obliki strokovnih prijemov) zaradi upiranja, je treba pridobiti ustrezno znanje tudi s tega strokovnega področja. Za to imajo kandidati na voljo 16 ur usposabljanja.

- ***Človekove pravice in temeljne svoboščine***

Tako kot pri izvajanju ukrepa ugotavljanja istovetnosti je pri izvajanju ukrepa zadržanja še toliko bolj pomembno poznavanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin, predvsem pravic, ki se nanašajo na omejitev svobode gibanja in načelo humanega ravnanja. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- ***Metodika dela varnostnikov***

Naučijo se prepoznati varnostni dogodek: torej vedo, da gre za kaznivo dejanje, in vedo, kako ukrepati naprej (obveščanje). Za to imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja.

- ***Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov***

Ob zadržanju osebe morajo varnostniki uporabljati ustrezno in profesionalno komunikacijo, da se v situaciji, ko je oseba zadržana ter ponavadi užaljena in razdražljiva, morda tudi agresivna, ne bi vse skupaj stopnjevalo do fizičnega obračuna. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- ***Ukrepi varnostnikov***

Pobliže spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo zadržati osebo. Zadržanje ne sme trajati več kot dve uri. »Na ta način zakonodajalec tudi od policije zahteva, da osebo, ki jo varnostnik zaloti pri kaznivem dejanju in jo zadrži, prevzame čim prej« (Gostič, Kečanović, 2004). Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

- **Osnove kazenskega prava**

Ker lahko varnostniki zadržijo osebo le takrat, ko jo zalotijo pri storitvi kaznivega dejanja, morajo poznati osnove kazenskega prava, da vedo, katera dejanja štejejo za kazniva. Kazniva dejanja so tista človekova dejanja, ki jih družba šteje za pomembne kršitve veljavnih zapovedi in prepovedi, medtem ko so prekrški kršitve pravil, ki omogočajo sožitje med ljudmi (Bavcon, Šelih, 2003). Spoznajo tudi pojme, kot so silobran, skrajna sila ipd. Za to imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja s tega strokovnega področja.

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje s štirih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **240 ur**. Ta področja so:

- **Socialne veščine**

Tako kot varnostniki morajo tudi občinski redarji znati ustrezno in profesionalno komunicirati s stranko, ki jo imajo v postopku. Le tako lahko v primeru, ko uporabijo pooblastilo za zadržanje osebe, z ustrezno komunikacijo preprečijo stopnjevanje »konflikta« do fizičnega obračuna. Ustrezne komunikacije se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **Kazniva dejanja in dogodki**

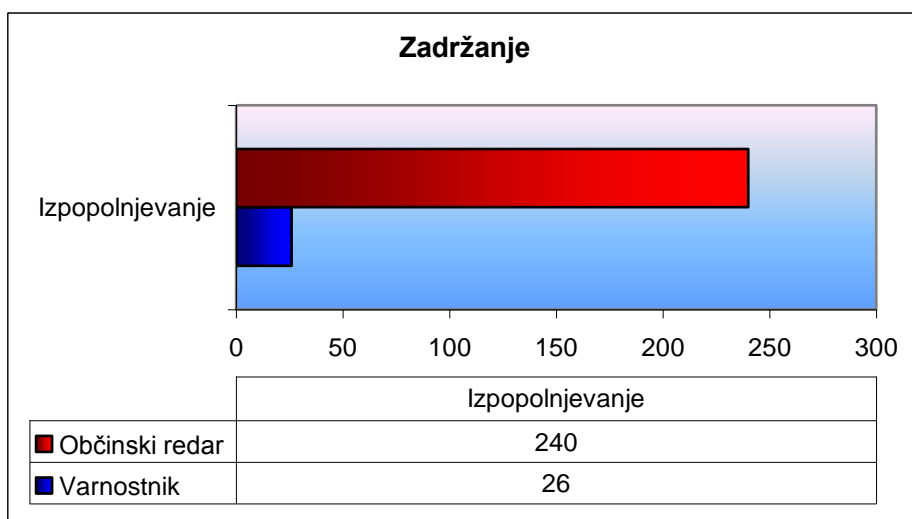
Podobno kot varnostniki morajo tudi občinski redarji poznati osnove kazenskega prava, ker smejo zadržati osebo, ki je bila zalotena pri kaznivem dejanju. Za to imajo na voljo 10 ur izpopolnjevanja s tega strokovnega področja.

- **Postopki o prekrških in javni red**

Ker smejo občinski redarji zadržati storilca prekrška, je pomembno, da se o prekrških tudi seznanijo. To znanje pridobijo pri tem strokovnem področju, kjer imajo na voljo 70 ur izpopolnjevanja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Kandidati spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo zadržati osebo. Poleg tega pa morajo biti večši samoobrambni veščini in uporabi prisilnih sredstev, če zadržane osebe ne morejo drugače zadržati. Za usvojitev teh znanj imajo na voljo 100 ur.

Slika 4: Graf prikazuje razmerje med izpopolnjevanjem kandidatov za varnostnike in občinske redarje za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »zadržanje«.

4.1.5 Fizična sila, sredstva za vklepanje/prisilna sredstva

Tabela 5: Tabela prikazuje strokovna področja, ki jih morajo kandidati usvojiti za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje oziroma prisilnih sredstev«.

UKREP/POOBLASTILO: FIZIČNA SILA, SREDSTVA ZA VKLEPANJE/PRISILNA SREDSTVA		
Kandidat	Tema izpopolnjevanja	Št. ur
Varnostnik	Samoobrambne veščine	16
	Človekove pravice in temeljne svoboščine	1
	Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov	1
	Ukrepi varnostnikov	4
	Osnove kazenskega prava	2
	SKUPAJ	
Občinski redar	Socialne veščine	60
	Kazniva dejanja in dogodki	10
	Pooblastila, praktični postopki in veščine	100
	SKUPAJ	

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s petih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **24 ur**. Ta področja so:

- ***Samoobrambne veščine***

Pri uporabi fizične sile in sredstev za vklepanje morajo biti varnostniki zelo pozorni, da ne pride do samopoškodb osebe, nad katero se izvaja ta ukrep. Paziti morajo tudi na to, da osebe dodatno ne poškodujejo, in na to, da zavarujejo sami sebe. Pri samoobrambnih veščinah spoznajo kandidati za varnostnike osnove samoobrambnih tehnik. Za to imajo na voljo 16 ur usposabljanja.

- ***Človekove pravice in temeljne svoboščine***

Pri izvajanju ukrepa uporabe fizične sile in sredstev za vklepanje se je potrebno zavedati temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Ponovno sta najbolj izpostavljeni načeli humanega ravnanja in svobode gibanja. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- ***Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov***

Ta del izpopolnjevanja je pomemben že zaradi tega, da se z ustrezno komunikacijo varnostnika lahko marsikateri konflikt reši brez uporabe fizične sile. Če pa že pride do tega, je zelo pomembno, da se osebe, na primer ob vklepanju, ne ponižuje, temveč se je do nje potrebno vesti profesionalno in strokovno. To znanje si kandidati pridobijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- ***Ukrepi varnostnikov***

Pobliže spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo uporabiti fizično silo in sredstva za vklepanje. Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

- ***Osnove kazenskega prava***

Ker lahko varnostniki uporabijo fizično silo le takrat, če drugače ne morejo preprečiti osebi vstopa oziroma izstopa z varovanega območja, preprečiti neposrednega ogrožanja življenja ljudi ali premoženja, ki ga varujejo, ali zadržati osebe do prihoda policije, in uporabijo sredstva za vklepanje takrat, ko ne morejo drugače zadržati osebe, ki je bila zalotena pri kaznivem dejanju, ki se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog oškodovanca, do prihoda policije,

morajo poznati osnove kazenskega prava, da vedo, katera dejanja štejejo za kazniva, in da spoznajo pojme, kot so silobran, skrajna sila ipd. Za usvojitve teh znanj imajo na voljo 2 uri izpopolnjevanja s tega strokovnega področja.

Za izvajanje tega pooblastila morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **170 ur**. Ta področja so:

- **Socialne veščine**

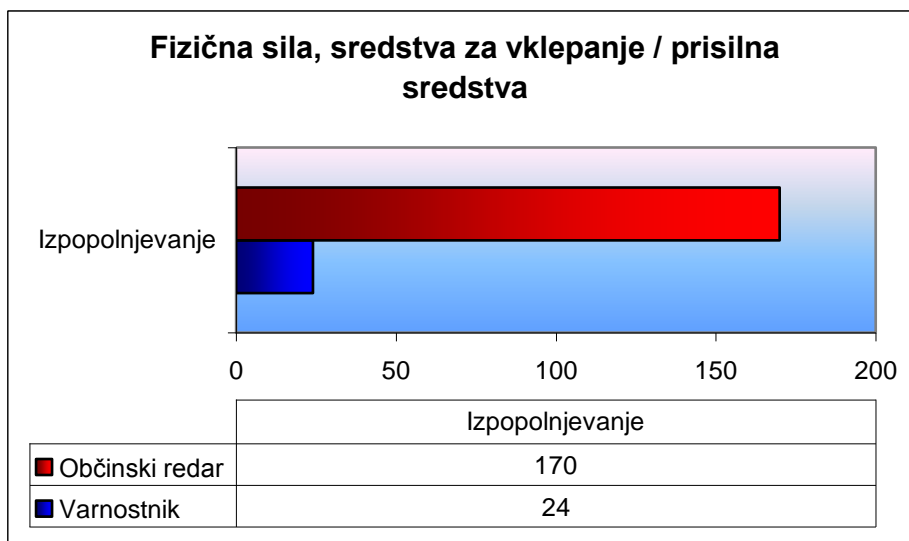
Podobno kot varnostniki morajo tudi občinski redarji pri izvajanju tega pooblastila biti pozorni na svojo strokovnost. Kljub uporabi fizične sile ali prisilnih sredstev se morajo do posameznika vesti dostojno in ga ne smejo poniževati ali zaničevati. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **Kazniva dejanja in dogodki**

Ker lahko uporabijo fizično silo le v primeru silobrana, morajo poznati tudi nekaj osnov s področja kazenskega prava, kamor spada tudi pojem silobran, del katerega je tudi načelo sorazmernosti. Za usvojitve tega znanja imajo na voljo 10 ur izpopolnjevanja s tega strokovnega področja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Kandidati spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo uporabiti fizično silo in prisilna sredstva. S pomočjo praktičnih vaj se seznanijo s prisilnimi sredstvi, kot so fizična sila, sredstva za vklepanje in vezanje ter plinski razpršilec, kjer morajo upoštevati načela sorazmernosti, strokovnosti in humanosti (Klemenčič in drugi, 2002). Občinski redarji morajo biti veščiji samoobrambnih veščin in uporabe prisilnih sredstev, da osebo obvladajo in da je ne dodatno poškodujejo oziroma da preprečijo njeno samopoškodovanje. Za to imajo na voljo 100 izpopolnjevanja in usposabljanja.

Slika 5: Graf prikazuje razmerje med izpopolnjevanjem kandidatov za varnostnike in občinske redarje za izvajanje ukrepa oziroma pooblastila »uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje oziroma prisilnih sredstev«.

a. POSAMEZNI UKREPI IN POOBLASTILA

i. UKREPI VARNOSTNIKOV

• ZAHTEVEK ZA PRENEHANJE OGROŽANJA

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **21 ur**. Ta področja so:

• Samoobrambne veščine

Ker lahko ob neupoštevanju zahteve za prenehanje ogrožanja varnostnik uporabi tudi fizično silo, mora biti večš samoobrambni veščin, kamor spadajo tudi strokovni prijemi, ki so najblažja oblika fizične sile. Za usvojitve samoobrambni veščin imajo kandidati na voljo 16 ur usposabljanja.

• Ukrepi varnostnikov

Spoznajo pogoje in načine ukrepanja v primeru ogrožanja varnosti ljudi, premoženja ali reda na varovanem območju. Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

• Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov

Pri tem ukrepu gre v prvi vrsti za komunikacijski ukrep, ki se lahko razreši brez uporabe fizične sile, če se izvede z ustrezno komunikacijo. Zato morajo biti kandidati poučeni, kakšna je ustrezna komunikacija v takšnih primerih. Za to imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

• UPORABA VIDEO NADZORNIH SISTEMOV

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje z enega strokovnega področja, ki obsega **1 uro**. To področje je:

• Osnove sistemov tehničnega varovanja

Ker je rokovanje varnostnikov s tehničnimi izdelki neizbežno pri opravljanju njihovega dela, se morajo s sistemi tehničnega varovanja tudi bolje spoznati. Kandidati se seznanijo z osnovami tehničnega varovanja ter osnovnimi tehničnimi sredstvi za varovanje ljudi in premoženja. Kandidati morajo, poznati tudi vlogo varnostnonadzornega centra, od koder se nadzira dogajanje na varovanem območju (Čas, 2006).

• PREPREČITEV VSTOPA ALI IZSTOPA

Za izvajanje tega ukrepa morajo **kandidati za varnostnika** usvojiti znanje s štirih strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **22 ur**. Ta področja so:

• Samoobrambne veščine

Ker je pri izvajanju tega ukrepa potrebno uporabiti tudi fizično silo (predvsem v obliki strokovnih prijemov) zaradi upiranja, je treba pridobiti ustrezno znanje tudi s tega strokovnega področja. Za to imajo kandidati na voljo 16 ur usposabljanja.

• Človekove pravice in temeljne svoboščine

Pri izvajanju tega ukrepa zadržanja je pomembno poznavanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, predvsem pravic, ki se nanašajo na omejitev svobode gibanja (pri preprečitvi izstopa), in načelo humanega ravnanja. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Poslovna komunikacija in etika zasebnih varnostnikov**

Ob preprečitvi vstopa ali izstopa osebe morajo varnostniki uporabljati ustrezno in profesionalno komunikacijo, da se v situaciji, kjer se osebi prepreči vstop ali izstop in je ponavadi, podobno kot pri zadržanju, užaljena in razdražljiva, morda tudi agresivna, ne bi vse skupaj stopnjevalo do fizičnega obračuna. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 1 uro izpopolnjevanja.

- **Ukrepi varnostnikov**

Pobljše spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo osebi preprečiti vstop ali izstop. Za to imajo na voljo 4 ure izpopolnjevanja.

ii. POOBLASTILA OBČINSKIH REDARJEV

- **USTNA ODREDBA**

Za izvajanje tega pooblastila morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje z dveh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **130 ur**. Ti področji sta:

- **Postopki o prekrških in javni red**

Občinski redarji morajo poznati in prepoznati prekrške in vedeti, kakšni so postopki ob določenem prekršku; torej morajo vedeti, za katere prekrške se izreče ustna odredba. Za usvojitev tega znanja imajo na voljo 70 ur izpopolnjevanja.

- **Socialne veščine**

Pri tem delu se kandidati naučijo ustrezne komunikacije, ki jim pomaga pri uporabi pooblastila ustne odredbe. Za to imajo na voljo 60 ur izpopolnjevanja.

- **ZASEG PREDMETOV**

Za izvajanje tega pooblastila morajo **kandidati za občinskega redarja** usvojiti znanje s treh strokovnih področij, ki obsegajo skupaj **180 ur**. Ta področja so:

- **Postopki o prekrških in javni red**

Ker gre pri zasegu predmetov za predmete, ki so nastali s prekrškom, morajo občinski redarji poznati vrste prekrškov in ustrezne postopke zanje. To znanje pridobijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 70 ur izpopolnjevanja.

- **Pooblastila, praktični postopki in veščine**

Kandidati spoznajo načine in pogoje, pod katerimi smejo zaseči predmete. To spoznajo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 100 ur izpopolnjevanja.

- **Kazniva dejanja in dogodki**

Ker gre pri zasegu predmetov za predmete, ki so nastali s kaznivim dejanjem, morajo občinski redarji poznati vrste kaznivih dejanj in predmete, katerih posest je kazniva oziroma je dovoljena pod posebnimi pogoji. Tega se naučijo pri tem strokovnem področju, za kar imajo na voljo 10 ur izpopolnjevanja.

5 ZAKLJUČEK

Narejena je bila primerjava sklopov strokovnih področij in število ur, namenjenih za posamezen sklop izpopolnjevanja kandidatov za varnostnike in občinske redarje. Kandidati za varnostnike imajo občutno premalo število ur namenjenih za izpopolnjevanje samoobrambnih veščin, glede na to, da so pri svojem delu pogosto izpostavljeni nevarnostim, kjer je potrebno znanje samoobrambnih veščin. Na področju organizacije dela je razmerje med obsegom izpopolnjevanja kandidatov za varnostnike in kandidatov za občinske redarje ponovno veliko. Presenetljivo malo število ur je, namenjenih osnovam kazenskega prava. Tako varnostnikom kot občinskim redarjem ne bi škodila kakšna dodatna ura predavanj. Strokovno področje, kjer je razlika v številu ur nerealna, so ukrepi in pooblastila. Sporno je, da sta programa usposabljanja in izpopolnjevanja tako različna glede na podobnost ukrepov oziroma pooblastil, predvsem zaradi dejstva, da je nosilec programov isti organ – Ministrstvo za notranje zadeve.

Eno izmed zelo pomembnih strokovnih področij za oboje so tudi socialne veščine, saj se znanje, pridobljeno s tega področja, uporablja praktično pri vsakem ukrepu oziroma pooblastilu. Varnostniki imajo kar šestdesetkrat manj časa namenjenega za izpopolnjevanje s tega strokovnega področja. Ustrezna komunikacija je najpomembnejša veščina v raznih konfliktnih situacijah in tudi v vsakodnevnem stiku z različnimi tipi ljudi. Občinski redarji in varnostniki imajo v sklopu strokovnega izobraževanja tudi praktično usposabljanje. Obseg praktičnega usposabljanja kandidatov za varnostnike je enačen z enim delovnim dnevom, torej 8 ur. Obseg praktičnega usposabljanja kandidatov za občinske redarje pa je enačen z enim delovnim tednom, torej 40 ur.

Obsežno znanje informatike za varnostnike in občinske redarje ni nujno, vendar je priporočljivo poznavanje osnove s tega področja. Dokaj obsežno pa je izpopolnjevanje s strokovnega področja prekrškov, ki je namenjeno le kandidatom za občinske redarje. Razumljivo je, da varnostniki s tega področja nimajo izpopolnjevanja, ker niso prekrškovni organ. Enako pa velja tudi za izpopolnjevanje s področja varnosti cestnega prometa. Izpopolnjevanja potekajo še iz človekovih pravic, osnov požarnega varstva in osnov varstva pri delu.

Ugotovljeno je bilo, da imajo redarji desetkrat več časa, namenjenega izpopolnjevanju, kot kandidati za varnostnike. Oboji pa imajo pravico izvajati podobne ukrepe in pooblastila.

Časovni obseg izpopolnjevanja in usposabljanja varnostnikov je potrebno nujno povečati. Poleg tega je priporočljivo obvezno obdobjo izpopolnjevanje in usposabljanje varnostnikov, kjer bi le ti osvežili znanje in se seznanili z novostmi s področja zasebnega varovanja. Občinski redarji imajo obvezno obdobjo izpopolnjevanje najmanj enkrat v obdobju treh let. Nenazadnje pa je potrebo razmišljati tudi o srednji varnostni šoli, ki bi prinesla večjo kvaliteto dela na področje tako zasebne kot tudi na področje javne varnosti.

6 SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE

1. Bavcon, L., Šelih, A., (2003). *Kazensko pravo: splošni del.* Ljubljana. Uradni list Republike Slovenije.
2. Čas, T. (2006). *Zasebno varovanje za uporabnike varnostnih storitev.* Radlje: Atelje Kresnik, d.o.o.
3. Gostič, Š., Kečanović, B. (2004). *Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV): s komentarjem.* Ljubljana: GV Založba, d.o.o.
4. Internet - 1: Katalog standardov strokovnih znanj in spretnosti. Dobljeno 12. 11. 2007 na <http://www.zrszv.si/novice/obvestila/Katalogvarnostnik2005.doc>
5. Internet - 2: Poklicni standard. Dobljeno 12. 11. 2007 na <http://www.zrszv.si/novice/obvestila/Poklicnistandardvarnostnik2005.doc>
6. Internet - 3: Pravilnik o pogojih za opravljanje nalog občinskega redarja – (Ur.l. RS, št. 103/2005). Dobljeno 12. 11. 2007 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2005103&stevilka=4493>
7. Internet - 4: Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja občinskih redarjev – (Ur.l. RS, št. 78/2007). Dobljeno 25. 11. 2007 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200778&stevilka=4080>
8. Internet - 5: Pravilnik o ukrepih zasebnega varnostnika – (Ur.l. RS, št. 75/2004). Dobljeno 12. 11. 2007 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200475&stevilka=3395>
9. Internet - 6: Program strokovnega usposabljanja občinskih redarjev. Dobljeno 25. 11. 2007 na <http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/redarstvo/PROGRAM.rtf>
10. Internet - 7: Zakon o občinskem redarstvu - (Ur.l. RS, št. 139/2006). Dobljeno 25. 11. 2007 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006139&stevilka=6040>
11. Internet - 8: Zakon o policiji – (Ur.l. RS, št. 49/1998). Dobljeno 12. 11. 2007 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199849&stevilka=2140>
12. Internet - 9: Zakon o zasebnem varovanju – (Ur.l. RS, št. 126/2003). Dobljeno 24. 5. 2008 na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2003126&stevilka=5385>
13. Klemenčič, G., Kečanović, B., Žaberl, M., (2002). *Vaše pravice v policijskih postopkih.* Ljubljana: Založba Pasadena, d.o.o.
14. Možina, S., Tavčar, M., Kneževič, A., (1995). *Poslovno komuniciranje.* Maribor: Obzorja.
15. Šircelj, J. (1992). *Moderni poslovni bonton.* Ljubljana: ČZP Delo – Slovenske novice.